

WHY DOES THIS APPEAR?

nebylus muzikinis filmas

Straipsniai spaudoje, recenzijos

Recenzijos

[Lietuvos Rytas, Domantas Pūras](#) 2 psl.
„Gaidos“ dienoraštis, septintoji diena - audiovizualinė kelionė po žmogaus atmintį

[Muzikos antena, Beata Juchnevič](#) 9 psl.
Audiovizualinė atminties analizė

Interviu

[LRT, Rasa Murauskaitė](#) 12 psl.
Atsiminimas, iliuzija, sapnas: siurrealus nebylaus muzikinio filmo „Why Does This Appear?“ pasaulis

Pranešimas Spaudai

[LRT](#) 23 psl.
Festivalyje „Gaida“ įvyks muzikinio filmo premjera - su gyvu „Synaesthesia“ koncertu

Audio interviu

[LRT, Ryto allegro, Austėja Kuskiene](#)
Vilniaus miesto šiuolaikinės muzikos ansamblis „Synaesthesia“ festivalyje „Gaida“ pristatys kompozitoriaus Dominyko Digimo ir kino menininko Kristijono Dirsės muzikinį filmą „Why Does This Appear?“ su gyvu muzikos atlikimu. Pasakojimas apie filmą.

[LRT, Garso ekspedicija, Rasa Murauskaitė](#)
Dominykas Digimas apie nebylųjį muzikinį filmą „Why Does This Appear?“

LYTAS.LT KULTŪRA SCENA FESTIVALIS GAIDA

„Gaidos“ dienoraštis: septintoji diena – audiovizualinė kelionė po žmogaus atmintį

lr Domantas Pūras
2020-11-05 16:08 , atnaujinta 2020-11-05 16:25

Lapkričio 4-ąją festivalis „Gaida“ atsigrėžė į atmintį. Šiuolaikinio meno centre įvyko nebyliojo muzikinio filmo premjera „Why does this appear?“ (režisierius Kristijonas Dirsė, kompozitorius Dominykas Digimas, muziką atliko ansamblis „Synaesthesia“).

NAUJAS!
lytas.lt

Kas vakaro premjeroje buvo svarbiau: muzika ar vaizdas? Į ką sutelkti dėmesį vertinant? Panašu, kad redukuoti kūrinį iki atskirų sudedamųjų bus sunku, nes vaizdas nuo garso čia yra neatskiriami.

Filmas „Why does this appear?“ yra poetiškas, garsinis ir vizualus darbas apie žmogaus prisiminimus – realybės, kurioje gyvename, suvokimą ir slidžią ribą tarp jos ir iliuzijos. Vienu sakiniu neįmanomą nusakyti visų minčių, kurias šis kūrinys sukelia, nes kiekvieną kartą apie jį galvojant, galima nuklysti skirtingais keliais ir prieiti skirtingų išvadų. Kūrinys kiekvienam žiūrovui, kuris jį subjektyviai patirs ir vertins, sukels vis kitas emocijas, mintis, mat filmas yra nebylus ir nespalvotas, o teksto jame irgi nėra daug.

Šiuolaikinio meno centre įvyko nebyliojo muzikinio filmo premjera „Why does this appear?“.

„Why does this appear?“ scenarijaus pagrindas – devyni ryškiausi septynių juostos herojų prisiminimai. Filmą pagal juos suskirstytas į atskiras padalas. Nors naratyvo dalijimas į trupas istorijas galėtų priminti trumpametražių filmų koliažą, taip nėra. Žiūrovas nė minutei nėra „išmetamas“ iš filmo veiksmo. Vyksmas apgaubia stebėtoją ir savotiškai jį užburia atspalviais, kinematografija ir muzika. Tai padeda skirtingas herojų mikroistorijas sulipdyti į vieną, bendrą pasakojimą.

Filmas dažnai šokinėja tarp realybės – „esamojo laiko“ – ir iliuzijos, atsiminimo, sapno. Šis laikas kaitaliojimas, taip pat ir personažų aplinkos sužadinti ekskursai į praeitį, iškelia dar vieną klausimą: ar mes, nors ir nenoromis, negyvename savo prisiminimais?

NAUJAS!
lytas.lt

15 nuotr.

Šiuolaikinio meno centre įvyko nebyliojo muzikinio filmo premjera „Why does this appear?“.

„Why does this appear?“, regis, nepastebimai ištrina ribas tarp realybės ir iliuzijos. Kaip tai padaroma? Mano manymu, didžiausia kaltininkė čia – nuostabi operatoriaus Lino Žiūros kinematografija. Jei būtų mano valia, L. Žiūrai ir kitiems kūrybinės komandos nariams, atsakingiems už vizualiuosius sprendimus (scenografija – „Random Heroes“, kostiumai – Mortos Nakaitės, prodiuserė – Liucina Mackialo), duočiau porą „Oskarų“, keletą „Auksinių gaublių“ ir visus kitus aukščiausius kino apdovanojimus. Kadrai meistriškai persipina vienas su kitu, jie verčia žiūrovą nustebti: „palauk, kaip čia taip įvyko?“.

Siurrealistinį įspūdį sustiprina ir tai, kad didžioji juostos dalis filmuota teatre. Nedetalizuosiu, kaip su vaizdine medžiaga žaidžia filmo autorius, nenorėdamas sugadinti malonumo tai atrasti ir patirti filmo dar nemačiusiems.

15 nuotr.

NAUJAS!
Irytas.lt

Šiuolaikinio meno centre įvyko nebyliojo muzikinio filmo premjera „Why does this appear?“.

Dominyko Digimo muziką galima būtų priskirti atmosferinės ar minimalistinės muzikos srovėms. Filmo pradžioje skambėjo ir, regis, viso filmo metu tęsėsi instrumentų burdoniniai tonai. Ansamblis dažniausiai neskubėdamas keitė dinamiką ir garso peizažą. Tokio tipo lėto vyksmo muzikoje labai svarbios detalės, garso tekstūra. Puiku, kad buvo laiko išgirsti, kas vyksta toje garsų jūroje, ir tuo mėgautis.

Sunku nepastebėti kompozitoriaus profesionalumo ir kruopštumo, kreipiant dėmesį net į mažiausius dalykus, laipsnišką instrumentų tembrų kaitą, dalelytes, kurios ir sukuria skambesio spalvingumą. Puikiai išnaudotos įvairios atlikimo technikos, kuriomis vis dėlto nebuvo piktnaudžiaujama.

15 nuotr.

NAUJAS!
Irytas.lt

Šiuolaikinio meno centre įvyko nebyliojo muzikinio filmo premjera „Why does this appear?“.

Šiuolaikinės muzikos ansamblis „Synaesthesia“ muziką atliko nepriekaištingai – puikiai laviravo D. Digimo sukurtoje garso jūroje. Tik šį kartą jie buvo ne tik atlikėjai, bet ir filmo aktoriai, nors ir nuasmeninti. Buvo įdomu atpažinti ekrane žmogų, sėdintį čia pat scenoje: taip ansamblis dar labiau įsiliejo į filmo vyksmą ir tapo daugiau nei tik įrankiu muzikai sklisti.

Koks buvo muzikos ir vaizdo santykis? Viename interviu K. Dirsė minėjo, kad filmas „Why does this appear?“ yra nebylus, nes siekta muzikos ir vaizdo lygiavertiškumo.

Bet turiu pripažinti: kartais taip susidomėdavau istorija ekrane, nors ir nebylia, ir taip užsižiūrėdavau į kiną, kad apie muziką pamiršdavau, nors ją ir girdėjau. Filmo eigoje atrodė, kad muzika atlieka labiau palydimąją funkciją ir kad ji nėra lygiavertė vaizdo partnerė.

Šiuolaikinio meno centre įvyko nebyliojo muzikinio filmo premjera „Why does this appear?“.

Tačiau vis įkrisdavau į savotišką tronso būseną, kurioje tai muzika išnykdavo iš dėmesio orbitos, tai vaizdas nustodavo pasakoti istoriją. Gal toksai persipynimas ir buvo būdas muziką ir vaizdą padaryti lygiaverčiais? Juk žmogus šiame skubėjimo ir technologijų amžiuje dažnai fokusuojasi į skirtingus dalykus ir tik trumpam.

D. Digimo muzika paradoksaliai suteikė daug spalvų juodai baltam vaizdai. Kiekvienoje scenoje garsas itin stipriai ir taikliai pabrėždavo emociją, kurią autoriai bandė perteikti. Ir ta emocija būdavo pilna, ne banali.

NAUJAS!
Irytas.lt

Taip pat skaitykite:

[„Gaidos“ dienoraštis: ketvirtoji diena – „Balso istorija“ festivalio programoje](#)

[„Gaidos“ dienoraštis: penktoji diena – kitoks žvilgsnis į moteris](#)

[„Gaidos“ dienoraštis: šeštoji diena – aktualus žvilgsnis į praeitį](#)

Sujungus vaizdą su garsu, gavome tikrą emociją, kuri, kaip ir realiame gyvenime ir tikruose atsiminimuose, yra emocijų kratinytis (tai ir padaro jas pilnas).

Filmas žiūrovą palieka su klausimais: kas yra tikra? Kas yra prisiminimas? Ir su teze, kad prisiminimai išnyksta, bet vaizdiniai lieka.

Apibendrinamas norėčiau pasidžiaugti, kad lietuviškos muzikos padangėje randasi įvykių, kurie gali varžytis su užsienio kultūros eksportu. Jei „Why does this appear?“ bus kartojamas, nuoširdžiai rekomenduoju aplankyti. Juk įdomu pamatyti ansamblį, atliekantį gyvą muziką nespalvotam ir nebyliam filmui.

Šiuolaikinio meno centre įvyko nebyliojo muzikinio filmo premjera „Why does this appear?“.

Tokia praktika buvo įprasta XX a. pradžioje, nes nebuvo kito pasirinkimo. Dirigentas turėdavo nurodyti, kada pradėti ir nustoti groti pagal natose pažymėtas filmo atkarpas. Dabartiniame pasaulyje, kai muziką galima kurti kompiuteryje, o dirigentas gali girdėti tikslų tempą ausinėse

NAUJAS!
Irytas.lt

atlikimo metu, šiuos dalykus sukoordinuoti yra lengviau. Tačiau „Why does this appear?“ visuma ne mažiau įspūdinga suvokiant darbo, kurio reikėjo šio kūrinio įgyvendinimui, mastą ir kruopštumą.

* * *

Toliau festivalyje „Gaida“: lapkričio 6 d. 20 val. Šiuolaikinio meno centre – paslaptingojo elektroninės muzikos dueto iš Vokietijos „Dopplereffekt“ pasirodymas. Pirmą kartą į Lietuvą atvykstantis duetas atveža futuristinį audiovizualinį gyvosios elektronikos koncertą. Įžanginį pasirodymą surengs kylanti lietuviškosios IDM scenos žvaigždė Monikaze.

Patogiausias būdas **SUŽINOTI DAUGIAU** – sekti naujienas mūsų „Facebook“ paskyroje!

Nuotraukų galerija (15 nuotr.)

»

Ansamblis „Synaesthesia“ projekte „Why does this appear“. D. Labučio nuotr.

06 LAP BEATA JUCHNEVIČ. AUDIOVIZUALINĖ ATMINTIES ANALIZĖ

Lapkričio 4-osios vakarą Šiuolaikinio meno centre aktualiosios muzikos festivalis „Gaida“ pristatė dar vieną naują žvilgsnį, šį kartą – į atmintį. Buvo pristatytas jau gan ilgą laiką brandintas projektas „Why does this appear“, kurį bendromis jėgomis sukūrė kompozitorius Dominykas Digimas, režisierius Kristijonas Dirsė, Vilniaus miesto šiuolaikinės muzikos ansamblio „Synaesthesia“ bei daugelis kitų Lietuvos šiuolaikinio meno pasaulyje veikiančių jaunų kūrėjų.

Prisipažinsiu, gavusi užsakymą rašyti recenziją apie šį koncertą, šiek tiek išsigandau. Kaip kompozitorė, bendradarbiauju ir bendrauju su ansamblio „Synaesthesia“ nariais, todėl bijojau, jog galiu būti apkaltinta šališkumu, bet visgi galiu patikinti, jog sėdėdama koncerte stengiausi atsiriboti nuo savo asmeninių patirčių ir susidaryti išskirtinai nešališką nuomonę.

Kūrinys prasidėjo nuo įrašytų balsų, kėlusiu prisiminimų būties klausimus. Verta pažymėti, jog tai vienintelis fiksuotos elektronikos panaudojimas, o visa kita buvo kuriama tik akustiniais instrumentais (šis kalbėjimas, kaip formos įrėminimas, panaudotas ir pabaigoje). Kalbėjimą nutraukė svajingi, kone *impresionistiški* fortepijono sąskambiai, kuriuos, tarytum garso spektrą, laipsniškai atvėrė kiti instrumentai, nuolat keitė tembrų spalvas. Susidarė įspūdis, jog muzika tarsi mikroskopu priartina filmo veikėjų pasąmonės vaizdinius. Pradžia tapo centriniu kūrinio dariniu, tolimesnė filmo ir muzikos dramaturgija atrodė kaip pradinės medžiagos variacija – skirtingi devynių žmonių atsiminimai, nuspalvinti vis kitomis muzikinėmis priemonėmis, motyvais, tembrais.

Šio nebylaus muzikinio filmo kūrėjai pasakoja, jog jiems buvo svarbu atrasti balansą tarp muzikos ir vaizdo. Jie nenorėjo, kad kuris nors vienas užgožtų kitą. Mano nuomone, ši užduotis buvo įgyvendinta neįtikėtinai puikiai. Pasijutau lyg užhipnotizuota, tarytum muzika padėjo įlįsti į giliausius filmo veikėjų ir mano pačios sąmonės užkaborius, o vaizdiniai atvėrė naujas muzikinių garsų prasmes.

Kadangi nesu labai susijusi su kinematografija, nesijaučiu galinti tvirtai komentuoti režisieriaus ir kitų su vaizdu dirbusios komandos narių darbo, bet, kaip paprasta žiūrovė, negaliu susilaikyti nuo pagyrų. Kiekvienas vaizdinys, scenų dramaturgija, kadro padėtis, šviesų pasirinkimas buvo subtiliai išreikšti iki palei odą nubėgančių šiurpuliukų ir rezonavo su muzika. Visas pasaulio perteikimas vaiko žvilgsniu, kai kiekvienas menkiausias įvykis, reginys ar garsas yra be proto svarbus ir įsimintinas, pasirodė be galo artimas širdžiai ir įdomus šiuolaikinio meno kontekste.

Filmas yra juodai baltas – režisierius K. Dirsė viename interviu minėjo, kad toks buvo jo sprendimas nuo pat pradžių ir apie spalvotą vaizdą niekada nebuvo net svarstoma. Juodai baltas scenų pateikimas ne tik atkūrė nebyliojo filmo autentiškumą, bet ir perteikė kasdienybės, visiškai paprastų ir, rodos, nereikšmingų atsiminimų grožį, pagyvino siurrealizmo pojūtį, o muzika apipavidalino vaizdus įvairiausiomis spalvomis. Greičiausiai, spalvotas filmo pateikimas būtų sumenkinęs pasiektą efektą. Taip pat, filme pasirinktas įdomus būdas perteikti svyravimą tarp dabarties ir praeities: vaikystės prisiminimai palikti ryškūs, o suaugusiųjų vaizdai visaip iškraipyti, lyg pabloginant kokybę. Taip sukuriamas efektas, tarytum vaiko žvilgsnis į pasaulį yra tyras, kupinas smalsumo, matantis grožį ir empirinio patyrimo objektą, o suaugusiojo žvilgsnis iškreiptas patirčių ir atminties. Verta paminėti, jog sužavėjo idėja nuasmenintais filmo veikėjais paversti ansamblio narius, tai suteikė dar didesnį siurrealizmo pojūtį – scenoje stebimus atlikėjus staiga pamatėme ekrane visai kitame amplua.

Kompozitorių D. Digimą žinome kaip menininką, komponuojantį ištisines muzikines keliones į sąmonę. Jo kūriniai visuomet persmelkti ypatingos vidinės melancholijos, susieti su savianalize, grožio estetika persipina su filosofine muzikos psichologija. Tą rodo net pavadinimai, visuomet nusakantys iš kūrinio medžiagos iškylančią emociją (pavyzdžiui, „I daydreamed the dripping sand“ ir kt.). Muzika filmui „Why does this appear“ kompozitoriaus kūrinio kontekste neišsiskyrė niekuo nauju, bet visgi suteikė naujus pojūčius, sužadino visai kitus nervinius impulsus, kūno refleksus, paskatino apmąstyti pasaulio, žmonijos būseną, o keliose, ypač gražiai supintose kūrinio vietose, panirti į ekstazę. Visa muzikinė medžiaga buvo

apgalvota iki smulkmenų, kiekvienas garsas savo vietoje, kiekvienas formos dramaturgijos elementas išieškotas ir apmąstytas, visos priemonės naudojamos taupiai, subtiliai išreikštas postmodernistinis komponavimas – sonorinės priemonės sugretintos su toniniais garsais, triadiniais ir septakordiniais sąskambiais.

Šiuolaikinės muzikos ansamblis „Synaesthesia“ dar kartą įrodė, jog yra aukšto meistriškumo lygio kolektyvas. Kūrinio atlikimas, susikaupimas ir meistriškumas nepaliko abejingų, o ansamblio narių tiesioginis dalyvavimas filmo sukūrimo parodė, kad „Synaesthesia“ yra ne tik muzikos atlikėjai, bet ir plataus akiračio menininkai.

Nebylusis filmas „Why does this appear“ įvedė į savotiško tronso būseną, muzika ir vaizdai pasiekė sąmonę bei nagrinėjo atmintį. Šis meistriškai sukomponuotas projektas bei puikus atlikimas buvo vienas geriausių iki šiol matytų pasirodymų. Jeigu bus kartojamas būtent gyvas atlikimas, rekomenduoju būtinai užsukti ir kartu su muzikos garsais bei filmo vaizdais išanalizuoti ne tik ekrane matomų veikėjų, bet ir savo pačių atmintį.

Lietuvos muzikos antena

Kultūra 2020.11.01 13:39

Atsiminimas, iliuzija, sapnas: siurrealus nebylaus muzikinio filmo „Why Does This Appear?“ pasaulis 86

Rasa Murauskaitė
2020.11.01 13:39

Dominykas Digimas ir Kristijonas Diršė / Asmeninio archyvo nuotr. fotokoliažas

Kur yra riba tarp prisiminimo, iliuzijos, sapno? Kaip keičiasi mūsų atsiminimai, juos pasakojant pirmą, antrą, ar trečią kartą? Tai tik keli iš klausimų, įskėlusių naujo kompozitoriaus Dominyko Digimo ir

aA

režisieriaus Kristijono Diršės kūrinio, nebylaus muzikinio filmo „Why Does This Appear?“ kūrybinę kibirkštį.

Devynių žmonių atsiminimai – nedidelės praeities istorijos – nugulė į labai įdomų, vizualiai ir audialiai įtraukų kūrinį, kuris, dėl pandemijos netekęs galimybės nustebinti Niujorką, savo premjeros laukia čia, Lietuvoje.

Rasa Murauskaitės pokalbis su kompozitoriumi Dominyku Digimu ir režisieriumi Kristijonu Dirše.

Filmavimo kamera / Nik Shuliahin/Unsplash nuotr.

– Norėčiau pradėti nuo atminties, kūrinio „Why Does This Appear?“ ašies. Kuo jus ši tema patraukė taip, kad net nutarėte sukurti filmą?

Dominykas Digimas: – Ir anksčiau aplink šią temą „vaikščiojome“. Kristijono darbuose netrūko nostalgijos, man rūpėdavo laiko, jo suvokimo problematika, tad prie atminties priėjome nuosekliai. Mūsų pačių kūrybinis charakteris atliepia atsiminimų, nostalgijos temą ir estetiką.

Kristijonas Dirsė: – Kad tai būdinga ne tik kūrybai – mėgstame kartais pagyventi atsiminimais.

– Tai galima jus vadinti romantikais, mėgstančiais gyventi praeitimi?

D. Digimas: – Tekste turėtų būti prierasas „kraipo galvas“ (*juokiasi*).

K. Dirsė: – Praeities tema rezonuoja su mumis. Kažkada esame kalbėję, kad šiuolaikiniame mene pilna socialinės problematikos, nuolatos keliami aktualijų klausimai, o gana universali atsiminimų tema neatrodo labai „aktuali“. Tačiau apie ją galima kalbėti bet kada.

D. Digimas: – Nereikėtų sakyti, kad „Why Does This Appear?“ yra vien tik apie atsiminimus. Tai ir fikcijos, kuria mes gyvename, tema. Atsiminimai dažnai yra mūsų pačių susikurti, jie nuolatos keičiasi. O mes kalbame apie santykį tarp buvimo čia, realybės, ir to, kas yra tik mūsų galvose.

Rašymas/užrašai/planavimas / Unsplash nuotr.

– Kas yra jūsų kūrinio herojai? Jūsų artimieji, draugai? Ar daug prisiminimų surinkote? Ką, kokias tendencijas juos surinkę pastebėjote?

D. Digimas: – Kaip Kristijonas jau minėjo, šiuo kūrinio nepretenduojame į socialinį tyrimą, tad ir kažkokios atrankos nedarėme. Rinkome atsiminimus iš draugų, su kuriais tuo metu bendravome, mūsų artimųjų rato. Viskas vyko neapibrėžtai – su kažkuo susitikdavome ir tiesiog pasikalbėdavome. Procesas buvo natūralus.

K. Dirsė: – Tuo pačiu, manau, kad atsiminimų turinys labai įvairus dėl „aleatorinio“ priėjimo. Atsiminimai skiriasi nuotaika, temomis, emocijų raiška. Išties, iš tų devynių žmonių, kurie tapo „Why Does This Appear?“ personažais, surinkome gerokai daugiau atsiminimų nei panaudojome – gal po gerą valandą iš kiekvieno.

D. Digimas: – Klausinėdavome ne po vieną kartą – susitikdavome ir vėl, klausdavome tų pačių klausimų, kad galėtume stebėti, kaip veikia atmintis, kaip prisiminimai keičiasi.

– Ir kuo ta medžiaga virto?

K. Dirsė: – Kai pradėjome rinkti atsiminimus, nežinojome, koks bus kūrinio formatas. Ar įrašai fiziškai taps kūrinio dalimi, ar tekstu, ar naudosime juos tik kaip inspiracijas... Tačiau turėjome mintį sukurti nebylų muzikinį filmą, kur muzika ir vaizdas būtų lygiaverčiai partneriai. Ne taip, kaip klasikiniame kine, kai muzika papildo vaizdą, ar atvirkščiai, kai videoinstaliacija papildo muziką. Norėjome lygiaverčio balanso, kur vaizdas ir muzika persipintų. Tada priėjome prie gana įdomaus kūrybinio metodo, kai detalčiai rašomas scenarijus, kiekvienas kadras aprašomas, o tada Dominykas pagal tai rašo muziką. Ją įrašome, o pagal įrašą filmuojame – tarsi vaizdo klipą.

Ausinės / Alphacolor/Unsplash nuotr.

Muzika tam tikra prasme nustato nuotaiką, ritmą aikštelėje, įvykių greitį, jų algoritmą. Grįžtant prie klausimo apie atsiminimus ir jų atranką, reikia pasakyti, kad norėjome vizualaus kūrinio, kuris turėtų naratyvą. Pats atrinkau pasakojimus, kurie savyje turėjo mažytę dramaturgiją, patys galėjo veikti kaip trumpametražiai filmai ar bent jau scenos, kurie turėjo aiškius personažus, veiksmą, tikslą. Kai kurie atsiminimai buvo labai abstraktūs – kažkoks kvapas, nuotaika, kai kuriuose buvo tiesiog per mažai detalių, kad juos būtų galima išvystyti, arba priešingai – detalių kaip tik per daug. Rinkausi gana pragmatiškai – tai, ką būtų galima papasakoti nebylaus kino kalba. Taip ir liko tie devyni, devynios mažos istorijos.

D. Digimas: – Tiesą sakant, atrinkinėjome ir tam tikromis kategorijomis. Sau patiems išskyrėme taip: atsiminimai iš vakar dienos, šviežiausi; atsiminimai, susiję su kažkuo, kas byra – smėliu, žeme, kas mums tapo aliuzija į laiko tekėjimą. Tai labai įdomus atsiminimų tipas, kai prisimenami pojūčiai ar tekstūros. Trečia kategorija – vaikystės prisiminimai, kurių bene daugiausia.

– **Minėjote, kad iš pat pradžių nebuvote apsisprendę dėl formos, tačiau galiausiai kūrinys tapo juodai baltu nebyliu muzikiniu filmu. Gal už to taip pat slypi kažkokia koncepcija? Pavyzdžiui, man**

yra tekę girdėti, kad kai kurie žmonės sapnuoja ar prisimena juodai baltai. Ar tiesiog jums patraukli tokia estetika?

K. Dirsė: – Juodai balta estetika atėjo iš mūsų ankstesnių darbų, tad dėl jos klausimų nekilo. Naudojome senojo kino metodus, galinę projekciją – techniką, kuri buvo paplitusi dar iki specialiųjų efektų. Man svarbu, kad žiūrovas pajustų, kad stebi tikrų žmonių tikrus atsiminimus. Ilgai galvojau, kaip išgauti dokumentiškumo pojūtį, nesukeliant vaizdo ir muzikos disonanso. Bandžiau naudoti teksto įrašus, kad būtų girdėti pasakojančių personažų balsai, nes dalis filmo išties yra intymus atsivėrimas. Tačiau galų gale radome sprendimą įdėti tekstą taip, kaip būdinga nebyliajam kinui.

Pianinas/Muzika / Unsplash.com nuotr.

– **Dominykai, gal žiūrėjai daug senų kino filmų ir gilinaisi į jų muzikinę estetiką?**

D. Digimas: – Ne, principas buvo kitoks. Turbūt pagrindinė mano užduotis, kurią sau pats išsikėliau, buvo išlaikyti bendrą kiekvieno atsiminimo nuotaiką, o, tuo pačiu, vesti garsinį naratyvą. Norėjau, kad muzika leistų emociškai pasinerti į vaizduojamą atsiminimą, bet, kartu, kažkiek iliustruotų vaizdą,

atlieptų tam tikrus judesius. Rašiau muziką filmui, tačiau norėjau išlaikyti ir autentišką, asmenišką savo raišką.

– O kaip sekėsi dirbti su atlikėjais? Ansamblio „Synaesthesia“ nariai šįkart tapo dar ir aktoriais. Kaip jiems sekėsi pildyti jūsų vizijas kino formatu? Juk jie įpratę atlikti muziką scenoje.

D. Digimas: – „Synaesthesia“ muzikantai tapo savotiškais personažų provaizdžiais. Tie patys žmonės dalyvauja skirtinguose atsiminimuose. Kiekvieną tarsi nuasmeniname, jie vaizduojamus žmones tik primena. Galų gale, tie patys filmo veikėjai bus ir scenoje. Taip mes atidarome dar vieną dimensiją – praeitis kaip atsiminimas, dabartis čia, salėje, ir viso to sąjunga.

K. Dirsė: – Buvo labai smagu, nepaisant to, kad filmavome teatre, kur buvo 10 laipsnių šalčio, o juk buvo scenų su maudymosi kostiumėliais – teko pašalti. Manau, kad atlikėjams buvo išbandymas, bet dirbti buvo labai lengva, nes tai žmonės, kurie, visų pirma, yra muzikantai, bet, iš esmės – menininkai bendrąja prasme. „Synaesthesia“ labai atviras, plačiai žiūri į meną, nėra tipinis, klasikinis ansamblis. Buvo smagu, nors kartais pamainos pabaigoje matydavau, kad jie nesitikėjo, jog užtruks taip ilgai ir bus tiek darbo. Bet jiems turėjo patikti. Man irgi patiko.

Šiuolaikinės muzikos ansamblis „Synaesthesia“ / T. Tereko nuotr.

Šiuolaikinės muzikos ansamblis „Synaesthesia“ / T. Tereko nuotr.

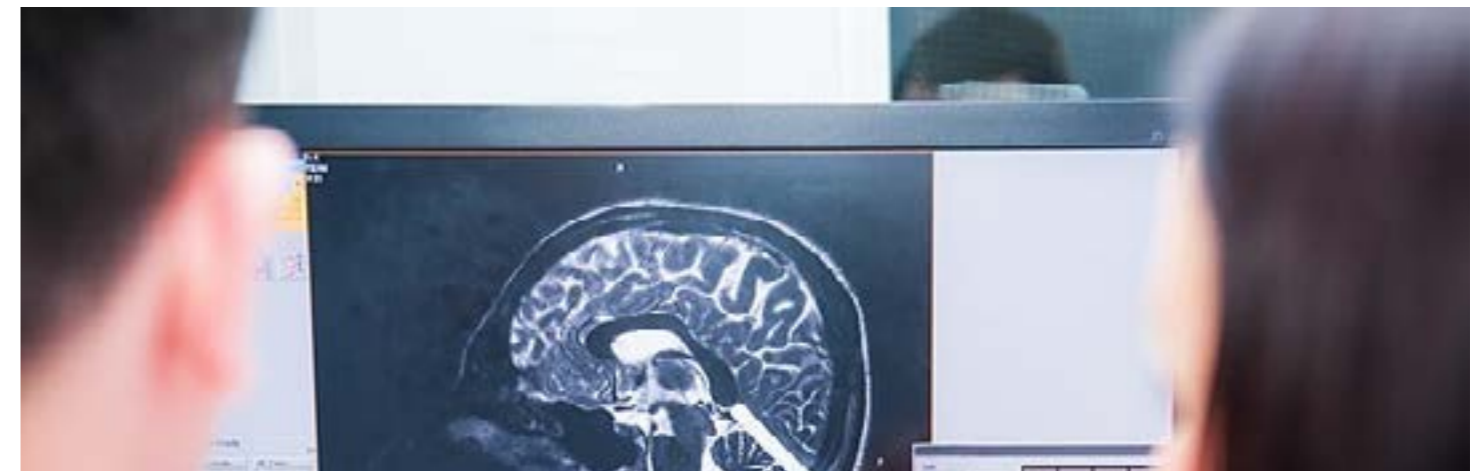
– Siurrealizmas, iliuzija – minite juos ir „Why Does This Appear?“ pristatymo tekstuose, minėjote ir šiame interviu. Sapnai, iliuzijos ir atsiminimai – juk kažkas labai artimo, panašaus. Daug kartų teko pastebėti, kad prisiminimai priartėja prie iliuzijos, to, ko gal iš tiesų niekad ir nebuvo?

K. Dirsė: – Be abejo.

D. Digimas: – Tai aiškiausiai jausdavosi, kai kalbėdavomės antrą kartą, nes pasakojantieji dažnai nukrypavo į kitus dalykus. Prisimindavo vieną ar kitą aspektą, kurio nebuvo pirmajame pokalbyje, o tada istorija nukrypavo į kitą pusę. Arba kalbėdavo ne apie faktus, o apie patį patyrimą, emociją, nuotaiką. Būtų labai įdomu po filmo peržiūros jų dar kartą paklausti, ką gi jie prisimena – būtų tikrai kitaip. Kaskart atsiveria naujos, mažos detalės.

K. Dirsė: – Ruošdamasis norėjau atsispirti nuo kažko konkretaus, Dominykas irgi mėgsta pradėti nuo mokslinių šaltinių. Skaitėme visokius straipsnius, žiūrėjome neuromokslininkų paskaitas apie tai, kaip veikia atmintis, kokie yra smegenų mechanizmai. Mane sudomino ir nustebino tai, kad yra trys atminties etapai, už kuriuos atsakingos skirtingos smegenų dalys.

Yra pirmasis planas, antrasis, kai atsiranda emocijos, veidai, kai atsiminimas galvoje atgyja tarsi filmas. Trečiasis, man pats įdomiausias, tai patikrinimas, už kurį yra atsakinga tam tikra smegenų dalis, ar tai – tikra, ar tik vaizduotės vaisius. Pavyzdžiui, žmonės, kurie serga šizofrenija, negali atskirti, kas yra vaizduotės vaisius, kas yra sapnas, o kas – tikras atsiminimas. Yra daugybė tyrimų apie netikrus atsiminimus, apie tai, kaip jie sukuriami, kaip kinta. Tai irgi tapo svarbia „Why Does This Appear?“ inspiracija.

Smegenys / Shutterstock nuotr.

– Paliekant kūrinio kontekstus, reikia priminti, kad bendradarbiaujate toli gražu ne pirmą kartą. Ar galima kalbėti apie kažkokią nusistovėjusią jūsų kūrybinę dinamiką? Galbūt pradėjus dirbti, iškart aišku, kad Dominykas daro tą, o Kristijonas – aną. Kaip veikia jūsų „ansamblis“?

K. Dirsė: – Kiekvienas projektas labai skirtingas. Tiesą sakant, turbūt nežinau nė vieno filmo, kuriame muzika būtų rašoma pagal scenarijų, filmuojama – pagal muziką ir pan., kaip šįkart. Daug komunikavome, viskas ėjo žingsnis po žingsnio. Tačiau, aišku, kad mūsų ilgas bendradarbiavimas atnešė naudos, o ir šiaip esame geri draugai, pasitikime vienas kitu. Visgi negali visko kurti pagal klišę – kiekvienas darbas reikalauja vis kito principo.

D. Digimas: – Kiekvienas naujas kūrinys atneša naują sprendimo būdą. Dažnai jį padiktuoja pati tema. Dirbant su Kristijonu man labiausiai patinka tai, kad niekada iš anksto nežinome, kas išeis. Dėl to rezultatas kiekvieną kartą originalus, autentiškas. Nuo mūsų bendradarbiavimo pradžios, improvizacinio tipo darbų, iki tokio didelio formato filmo, esame išbandę daugybę dalykų.

– Kodėl jūsų pačių prisiminimai nenugulė į „Why Does This Appear?“

K. Dirsė: – Santykis su atsiminimais labai įdomus. Juos nori nenori turi interpretuoti. Muzikaliai interpretuoti natūralu – muzika tampa savotiška atsiminimo refleksija. Tačiau vaizdas yra konkretus, jame – kažkieno asmeninis atsiminimas, kurį sustabdai vaizde taip, kaip pats įsivaizduoji. Tai bet kuriuo atveju tampa interpretacija. Filmavome net kelias scenas su Lora (smuikininkė Lora Kmieliauskaitė, – aut. past.), o ji vaidino pati save. Prieš tą dieną labai jaudinausi, nes filmavome pačią atsiminimo autorę, o tavo pasaulis, įsivaizdavimas ne toks, kaip jos galvoje. Savo paties atsiminimus interpretuoti tokiame kontekste būtų keista.

Lora Kmieliauskaitė / BNS nuotr.

D. Digimas: – Tokiu atveju, vienas atsiminimas reikalautų vieno didelio filmo. Interpretuojant savo prisiminimus, kiekvieną dieną įvyktų begalės pokyčių, tada pats su savimi pradėtumei diskutuoti, aiškintis, kas tiesa, o kas ne. Tai turbūt reikalautų dar ilgesnio proceso.

K. Dirsė: – Bet iš pradžių, dėliodami formą, ieškodami metodo, vienas kitam pasakojome daug savo atsiminimų, analizavome tai, ką atsimename, ko ne, kaip atsimename. Perėjome per juos, tik į kūrinį jų nusprendėme nedėti.

– Sakote, kad „Why Does This Appear?“ turi naratyvą, tačiau visgi ar jūsų pagrindinis tikslas nėra ta filmo poetika, savotiškas susitapatinimo pojūtis, kurį norite sukelti žiūrovams?

D. Digimas: – Taip, pradėdami filmą, tarsi atidarome tam tikrą erdvę, į kurią kiekvienas žiūrovas gali panerti. Pateikiame krūvą atsiminimų, iš kurių žiūrovas gali kažką pasiimti ir atpažinti save.

K. Dirsė: – Naratyvas yra priemonė paversti situacijas įtikinamomis. Tačiau norime perduoti pojūtį, pažįstamą emociją – tai turbūt ir yra galutinis tikslas.

Rasa Murauskaitė

Dominykas Digimas

Kristijonas Dirsė

Synaesthesia

Vilnius

3° 89%

Kultūra 2020.10.07 12:15

Festivalyje „Gaida“ įvyks muzikinio filmo premjera – su gyvu „Synaesthesia“ koncertu

LRT.lt
2020.10.07 12:15

„Synaesthesia“ / D. Matvejevo nuotr.

Artėja didžiausias šiuolaikinės muzikos renginys Lietuvoje, aktualios muzikos festivalis „Gaida 2020“. Pernai pelnęs

festivalio pranešime žiniasklaidai.

Originaliomis idėjomis ir įtaigiais pasirodymais pagarsėjęs Vilniaus miesto šiuolaikinės muzikos ansamblis „Synaesthesia“ lapkričio 4 d. festivalyje pristatys kompozitoriaus Dominyko Digimo ir kino menininko Kristijono Dirsės muzikinį filmą „Why Does This Appear?“ su gyvu muzikos atlikimu, kuriam vadovaus vienas ryškiausių jaunosios kartos Lietuvos dirigentų Karolis Variakojis.

Karolis Variakojis / M. Aleksos nuotr.

Muzikinis filmas „Why Does This Appear?“ (2020) festivalyje „Gaida“ pristatomas rubrikoje „Žvilgsnis į atmintį“. Šio kūrinio autoriai tyrinėja, kaip veikia mūsų atmintis: kodėl atsiranda prisiminimai ir kokia tikroji jų paskirtis. Tai nebylus filmas, kurio pasakojimas formuojamas

Filmo scenarijaus pagrindu tapo devyni ryškiausi septynių juostos herojų prisiminimai. Anot autorių: „Sekant atminties grandine, asmeninės istorijos pasakojamos ir perpasakojamos, kaskart šiek tiek keičiant kiekvieno prisiminimo akcentus. Nykstant ribai tarp realių ir įsivaizduotų praeities įvykių atsiveria subjektyvioji atminties prigimtis. Filmas skendi tarp siurrealistinio siluetų pasaulio ir dokumentikos. Tai savotiška iliuzija, kurios aktorais tampa Vilniaus miesto šiuolaikinės muzikos ansamblio „Synaesthesia“ atlikėjai.“

„Synaesthesia“ / D. Matvejevo nuotr.

Filmo premjeros metu gros Vytenis Gurstis (fleita), Artūras Kažimėkas (klarnetas), Diemantė Merkevičiūtė (smuikas), Monika Kiknadzė (altas), Arnas Kmieliauskas (violončelė), Donatas

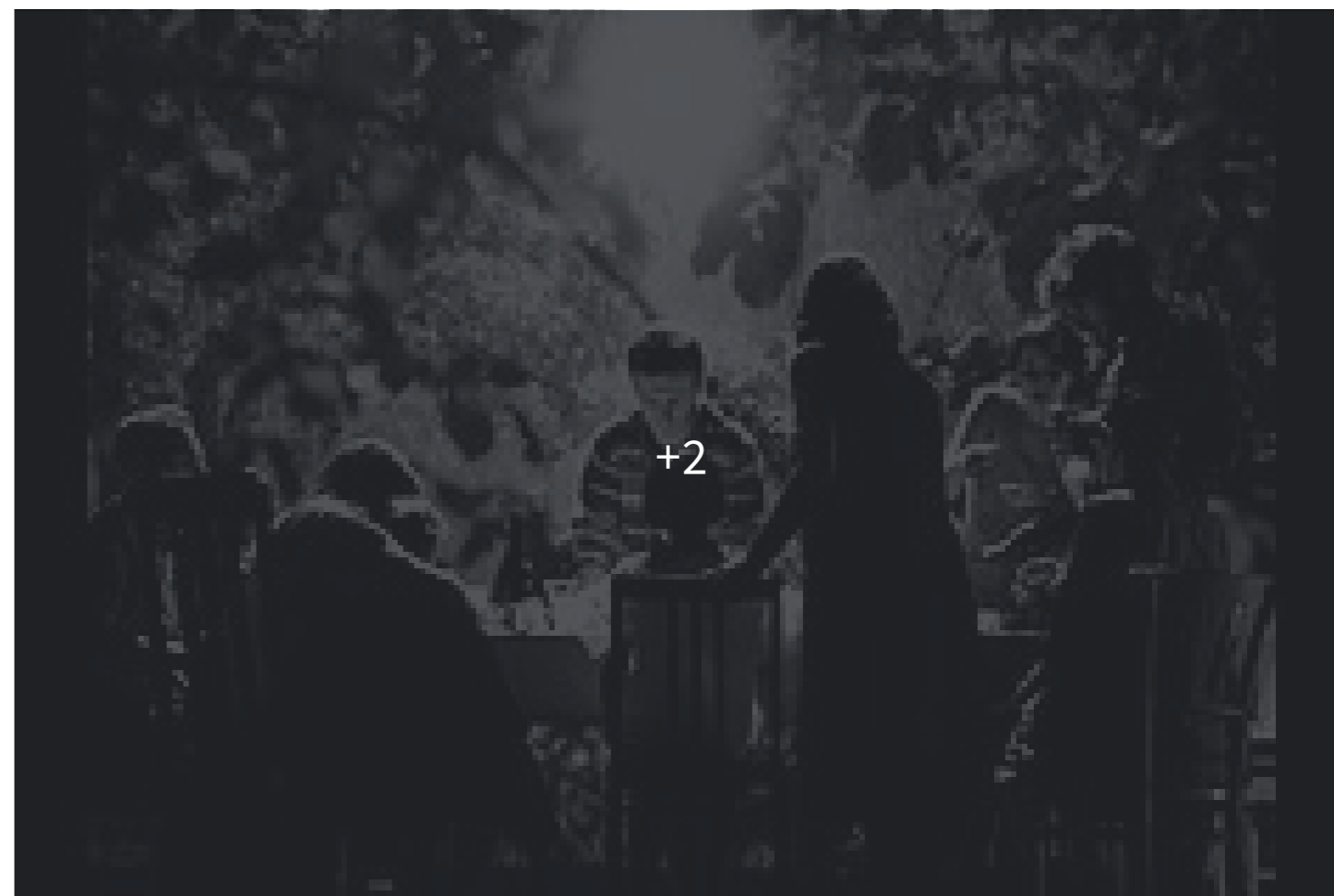
Vilniaus miesto šiuolaikinės muzikos ansamblis „Synaesthesia“ buvo įkurtas 2013 m. kompozitoriaus D. Digimo ir dirigento K. Variakojo. Pagrindinė ambicingų jaunųjų atlikėjų misija – atlikti Lietuvos ir užsienio kūrėjų šiuolaikinės muzikos kūrinius, kreipiant dėmesį ne tik į garsą, bet ir kuriant atitinkamą pasirodymo erdvę, vizualiką, judesį ir pan.

Šiuolaikinės muzikos ansamblis „Synaesthesia“. / T. Tereko nuotr.

„Synaesthesia“ aktyviai dalyvauja Lietuvos ir užsienio šiuolaikinės muzikos gyvenime ir jau yra surengęs nemažai koncertų Estijoje, Slovakijoje, Austrijoje, Olandijoje, Lenkijoje, Jungtinėje Karalystėje, Kipre, o dėl pasaulinės pandemijos atidėti planai koncertuoti Niujorke, Maskvoje ir Rygoje. Ansamblis 2017 m. apdovanotas Lietuvos kultūros ministerijos „Jaunojo kūrėjo“

Festivalyje „Gaida 2020“ pristatomas ansamblio „Synaesthesia“ koncertas su Dominyko Digimo ir Kristijono Dirsės muzikinio filmo „Why Does This Appear?“ premjera – lapkričio 4 d. Šiuolaikio meno centre.

Silent musical film
Why Does This Appear?

Technical specifications

Running time: 53min

Exhibition formats: DCP, HD ProResHQ

Aspect ratio: 4x3

Dimensions: 1440×1080

Sound: Stereo or Live Music (10 musicians)

Shooting format: 4K, 2K

Black and White

Original language: English

Subtitles: Lithuanian

Year of Production: 2020